

Analiza primjene IncotermsS® 2010 i IncotermsS® 2020 pravila u međunarodnoj trgovini

Egri, Edita

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:129:545968>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-18**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić
Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje

EDITA EGRI

**ANALIZA PRIMJENE INCOTERMS® 2010 i INCOTERMS®
2020 PRAVILA U MEĐUNARODNOJ TRGOVINI**

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2020.godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić
Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

**ANALIZA PRIMJENE INCOTERMS® 2010 i INCOTERMS®
2020 PRAVILA U MEĐUNARODNOJ TRGOVINI**

Mentorica:

mr. sc. Dubravka Maras, MBA

Studentica:

Edita Egri

Naziv kolegija:

VANJSKOTRGOVINSKO POSLOVANJE

JMBAG studenta:

0066268834

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
ABSTRACT	2
1. UVOD	3
2. VANJSKA I MEĐUNARODNA TRGOVINA	5
2.1 MEĐUNARODNE INSTITUCIJE GOSPODARSKOG SUSTAVA.....	5
2.2 SUBJEKTI MEĐUNARODNOG POSLOVANJA	8
2.3 UDRUGA „HRVATSKI IZVOZNICI“	12
3 ANALIZA POSLOVANJA PODUZEĆA S ASPEKTA MEĐUNARODNIH TRGOVAČKIH OBIČAJA, PRAVILA KONVENCIJA, NORMI I KUPOPRODAJNIH UGOVORA	13
3.1 MEĐUNARODNI TRGOVAČKI OBIČAJI	13
3.2 MEĐUNARODNA PRAVILA, KONVENCIJE I NORME	14
3.3 MEĐUNARODNI UGOVORI	16
3.4 MEĐUNARODNA ARBITRAŽA	17
4 KOMPARATIVNA ANALIZA INCOTERMS® 2010 I INCOTERMS® 2020 PRAVILA U MEĐUNARODNOM POSLOVANJU	19
4.1 REVIZIJA INCOTERMS® 2010.....	19
4.2 REVIZIJA INCOTERMS® 2020.....	21
5 ZAKLJUČAK	23
6 IZJAVA	24
7 LITERATURA	25
7.1 KNJIGE.....	25
7.2 NASTAVNI MATERIJALI	25
7.3 STRUČNI ČLANCI.....	25
7.4 ZNANSTVENI RADOVI	25
7.5 INTERNETSKI IZVORI.....	25
ŽIVOTOPIS	28

SAŽETAK

Ovim stručnim završnim radom opisana je međunarodna trgovina te Incoterms® pravila. Također su prikazane opisane institucije koje sudjeluju u međunarodnoj trgovini te su opisani međunarodni trgovački običaji. Opće je poznato da je međunarodna trgovina sastavni dio ekonomskog sustava svake zemlje te je kao takva i ključan preduvjet za ekonomski rast. Proces razmjene roba i usluga je vrlo složen proces što znači da zahtjeva visoku razinu stručnosti i znanja. Tu ključnu ulogu imaju Incoterms® pravila. To su pravila koja su prihvaćena u međunarodnoj trgovini cijelog svijeta. Ona su potrebna kako bi se smanjili potencijalni rizici koji se mogu pojaviti u međunarodnom poslovanju. Incoterms® pravila su u ovome radu prikazana kroz komparativnu analizu Incoterms® 2010 i Incoterms® 2020 pravila, te je objašnjen razlog njihove potrebe.

Ključne riječi: *međunarodna trgovina, međunarodni trgovački običaji, Incoterms® pravila*

APPLICATION ANALYSIS OF INCOTERMS® 2010 AND INCOTERMS® 2020 RULES IN INTERNATIONAL TRADE

ABSTRACT

This final paper describes international trade and Incoterms® rules. It also describes international institutions that are involved in international trade and international trade practices. It is well known that the international trade is the key part of economic system in every country and as that is also the key prerequisite of economic growth. The exchange process of goods and services is very complex process which means it requires high level of expertise and knowledge. In this process the key role belongs to Incoterms® rules. These rules are accepted in international trade worldwide. They are needed so that potential risks that can occur in international trade are lowered. In this paper Incoterms® rules are described through comparative analysis of Incoterms® 2010 rules and Incoterms® 2020 rules and it is also explained why they were needed.

Key words: international trade, international trade practices, Incoterms® rules

1. UVOD

Pojam vanjske trgovine podrazumijeva pojam gospodarske djelatnosti koja kao svoju ključnu ulogu ima razmjenu roba i usluga s inozemstvom. Jasnije opisano to je razmjena svih materijalnih i nematerijalnih dobara. Osnovni cilj jedne takve razmjene je da kupac po što povoljnijim uvjetima nabavi odnosno uveze robu, te da po što povoljnijim uvjetima svoju robu proda odnosno izveze. Ono što je vrlo bitno istaknuti je to da se na ovakav način stvaraju dodatne vrijednosti pa se samim time potiče i rast bruto domaćeg proizvoda države. Ključna uloga međunarodne razmjene leži u međunarodnim institucijama gospodarskog sustava. One igraju vrlo važnu ulogu u praćenju svjetskog gospodarstva. Osim toga njihovi ciljevi se baziraju i na smanjenju nezaposlenosti pa samim time i na smanjenju gladi i siromaštva u svijetu. Jednu od ključnih uloga u međunarodnom poslovanju imaju i sami subjekti poslovanja. Oni nam svojim uslugama pružaju mogućnost lakše prodaje odnosno lakše nabave određenih roba. Budući da međunarodna trgovina sa sobom nosi mnogobrojne rizike moramo pronaći i adekvatne načine zaštite od istih rizika. To su rizici koje u svome poslovanju poduzetnici nikako ne smiju zanemariti. Ono što je važno uz oslanjanje na razne institucije i društva jesu i svi drugi alati koji su nam na raspolaganju, te znanja o različitim vrstama rizika. Sve je to bitno zbog krajnjeg cilja, a to je provedba ugovorenog posla uz što manje prepreka i na što brži mogući način kako bi se realiziralo zadovoljstvo kupca i prodavatelja. Tu je od velike važnosti sam kupoprodajni ugovor koji mora biti precizno napisan. Također od velike važnosti su nam i Incoterms® pravila koja se dodaju ugovoru te omogućavaju lakše sporazumijevanje između ugovornih strana.

Predmet istraživanja ovog stručnog završnog rada je analiza primjene Incoterms® 2010 pravila i Incoterms® 2020 pravila, te njihova međusobna komparacija. Ono što se ovim radom želi prikazati je napredak ovih pravila kroz godine, odnosno kako ona slijede događanja na svjetskom tržištu. Pomnije rečeno želi se prikazati napredak ovih pravila u proteklih deset godina. Također se na osnovi ovog istraživanja se daju određene preporuke za praksu. Metode koje su korištene u izradi ovog stručnog završnog rada su metoda analize, metoda sinteze i metoda komparacije.

Nakon uvodnog dijela ovog stručnog završnog rada slijedi razrada teme koja je podijeljena u tri ključne cjeline. U cjelini pod brojem dva se govori o teorijskom okviru trgovine. Kroz tu cjelinu se opisuju vanjska i međunarodna trgovina, te trgovina u užem i u širem smislu. Također ono što je još kroz nju opisano su ključne institucije gospodarskog sustava i subjekti međunarodnog poslovanja. Cjelina pod brojem tri je orijentirana na analizu poslovanja poduzeća s aspekta međunarodnih trgovačkih običaja, pravila, konvencija i normi, te kupoprodajnih ugovora u međunarodnoj robnoj razmjeni. Kroz tu cjelinu su detaljno opisani međunarodni trgovački običaji kojih se u poslovanju treba pridržavati, te također pravila konvencije i norme. Osim toga detaljno su opisane sve stavke koje jedan pravovaljani kupoprodajni ugovor mora sadržavati, te sve one dodatne stavke koje daju još veću jačinu takvom ugovoru. U cjelini pod brojem četiri govori se o analizi i primjeni Incoterms® 2010 i Incoterms® 2020 pravila u međunarodnom poslovanju. Kroz ovu cjelinu se ulazi u povijest i razlog nastanka ovih pravila. Također ono što je još karakteristično za ovu cjelinu jest sama

komparativna analiza Incoterms® 2010 i Incoterms® 2020 pravila. U cjelini pod brojem pet, odnosno u zaključku se sumira cjelokupan stručni završni rad te se daju mišljenje i preporuka za praksu.

2. VANJSKA I MEĐUNARODNA TRGOVINA

Kada se govori o pojmu vanjske trgovine tada se govori o gospodarskoj djelatnosti koja uključuje razmjenu robe i usluga s inozemstvom. Točnije taj pojam se odnosi na sveukupnu razmjenu materijalnih i nematerijalnih dobara između različitih zemalja. Dakle kada se govori o vanjskoj trgovini u užem smislu tada se govori o trgovini koja obuhvaća isključivo promet robe između gospodarskih subjekata u različitim zemljama, a to znači da je predmet ovakve razmjene roba isključivo ona koja prelazi granicu, odnosno ona koja prelazi carinsku crtu bilo jedne ili više zemalja. Kod vanjske trgovine u širem smislu, osim što se govori o međunarodnoj robnoj razmjeni također se govori i o obuhvaćanju i razmjeni gospodarskih usluga, to je ono što se naziva „nevidljivim uvozom i izvozom“, te o prometu kapitala, prometu ljudi u vidu turističkog prometa, te o telekomunikacijskom prometu, odnosno o prometu raznim bitnim informacijama i vijestima. Drugi pojam koji je potrebno opisati je pojam međunarodne trgovine. Pod pojmom međunarodne trgovine se opisuje ukupni opseg razmjene bilo roba ili usluga između različitih zemalja u cijelome svijetu, odnosno pojednostavnjeno, to je ukupni opseg razmjene dobara i usluga na globalnom tržištu.

2.1 MEĐUNARODNE INSTITUCIJE GOSPODARSKOG SUSTAVA

Međunarodno poslovanje je izuzetno bitno za današnjicu iz razloga što nam ono omogućuje da pribavimo određene robe i usluge, odnosno da imamo pravilnu alokaciju oskudnih resursa između zemalja cijeloga svijeta kako bi se osigurala maksimalizacija zadovoljstva potrošača, točnije kako bi se maksimiziralo zadovoljenje njihovih želja i potreba. Osim što se ovim činom zadovoljavaju potrebe i želje potrošača, tako se zadovoljavaju potrebe i želje proizvođača, a to je profit. Kada poduzeća uključimo na međunarodno tržište time povećavamo njihovu proizvodnju, a to dovodi do toga da su poduzeća povećala i svoju efikasnost, te potrošačima mogu ponuditi niže cijene svojih proizvoda i usluga. Kada se vratimo u povijest može se vidjeti kako su tadašnji proizvođači bili osuđeni na prodaju roba koje su bile velikih vrijednosti, a samim time i visokih cijena i sve to zbog izuzetno visokih transportnih troškova, što nam pokazuje kako su tada „patili“ i proizvođači i potrošači, no kako je vrijeme odmicalo, tako su se mijenjali i uvjeti u cjelokupnom gospodarstvu. Svoj rast je svjetska trgovina doživjela negdje potkraj 18. st. i početkom 19. st. kada je počela industrijska revolucija, te završio proces kolonizacije. Govori se kako je u 20. st. svjetska trgovina zaista procvjetala, te su njezin rast i razvoj bili ubrzani, no tu nije kraj njezinom rastu i razvoju zbog toga što oni još uvijek traju. To je proces koji omogućava ekonomsku sigurnost i stabilnost za sve one koji u njemu sudjeluju, te je ključan za razvoj i napredak zemalja. Osim što osigurava proizvode i usluge za cijeli svijet, također osigurava i radna mjesta, a time se smanjuju siromaštvo i neimaština. Zbog tog rasta i razvoja u svjetskoj trgovini i zbog svih popratnih procesa koji se vežu uz nju su nam potrebne i institucije koje će sve to pratiti. To su institucije koje su specijalizirane za moguće probleme u okviru svjetske/ međunarodne trgovine, te ih se trude riješiti na što adekvatniji i profesionalniji način. Osim toga one imaju i mnogobrojne druge ciljeve na koje se moraju osvrnuti, a to su ciljevi poput financijske stabilnosti, poboljšanja životnog standarda građana

svake zemlje, a samim time i smanjenje gladi i siromaštva u svijetu. Također pod ove ciljeve spadaju i konkurentnost u poslovanju, te održivost postojećih poduzeća, a time se čuvaju radna mjesta i smanjuje se nezaposlenost. Još neki od ciljeva koje vrijedi istaknuti su rast gospodarstva, nastavak rasta i jačanja svjetske trgovine, te financiranje raznih projekata koji potiču rast i razvoj robne i uslužne razmjene¹.

Međunarodne institucije gospodarskog sustava koje su od iznimne važnosti su:

Svjetska trgovinska organizacija (engl. *World Trade Organization*, skraćeno i korišteno u daljnjem tekst WTO) koja je osnovana 1. siječnja 1995. godine, te kao takva danas broji 164 (slovima: sto šezdeset i četiri) država članica. Njezino sjedište je u Ženevi, a njezi aktualni glavni direktor je Roberto Azevedo. Glavni ciljevi WTO-a su regulacija, nadzor te liberalizacija svjetske trgovine. U ove ciljeve također ubrajamo i osiguravanje pravnog okvira kojim se provode pregovori o trgovinskim sporazumima, te rješavanje različitih sporova između država članica. Najznačajniji pravni temelj WTO-a je Marakeški sporazum o osnivanju organizacije iz 1948. godine. Važno je napomenuti kako su pregovori WTO-a jedinstveni u odnosu na druge multilateralne pregovore, te kako države članice WTO-a sudjeluju u različitim pregovaračkim skupinama, točnije u radu tih istih pregovaračkih skupina. Kada se dotaknemo sudjelovanja država članica WTO-a u okviru svjetske trgovine, tada govorimo o broju od 97% učešća u svjetskoj trgovinskoj razmjeni. Što se tiče Republike Hrvatske i WTO-a važno je spomenuti kako je ona postala 140. (slovima: sto četrdeseta) članica WTO-a na dan 30. studeni. 2000. godine. Tim činom je članstvo Republike Hrvatske dobilo mogućnost predstavljati integriranje hrvatskog gospodarstva u europsko i globalno tržište, a sve u svrhu cilja povećanja izvoza, te povećanja efikasnosti i konkurentnosti na različitim tržištima. Od 2013. godine, točnije od 1. srpnja 2013. godine hrvatske trgovinske interese zastupa Europska komisija, dok Republika Hrvatska svoje stavove i mišljenja predstavlja te usuglašava sa strukturama unutar Europske unije kao samostalan i ravnopravan partner. Ono što je zanimljivo napomenuti su mogućnosti koje WTO nudi svojim državama članicama, a to su razne informacije o carinama, završnim obvezujućim carinskim stopama, razne podatke o trgovini uslugama, te mogućnost samoobrazovanja kroz niz edukativnih sadržaja.

Organizacija za gospodarsku suradnju i razvitak (engl. *Organisation for Economic Co-operation and Development*, skraćeno i korišteno u tekstu OECD) je međunarodna organizacija koja je osnovana 30. rujna 1961. godine. Osim što je međunarodna organizacija ona je ujedno i konzultativni forum koji okuplja najrazvijenija svjetska gospodarstva. Sjedište OECD-a se nalazi u Parizu. OECD danas broji 34 (slovima: trideset i četiri) punopravne države članice. Neki od najvažnijih ciljeva OECD-a su podrška održivom rastu i podrška razvitku svjetske trgovine, povećanje zaposlenja, održavanje financijske stabilnosti gospodarstva, te podizanje životnog standarda građana. Osim navedenih ciljeva OECD djeluje i kroz više od 200 (slovima: dvjesto) organiziranih odbora, radnih skupina, posebnih tijela i mreža. OECD je ujedno i najveći svjetski izdavač raznih publikacija o gospodarstvu i trgovini. Zbog svoje velike ekspertize u područjima poput gospodarstva i razvitka, OECD služi kao referentna točka Europskoj uniji, UN-u, te mnogobrojnim drugim međunarodnim subjektima. OECD svoju

¹ Hrvatska enciklopedija (n.d.) *Svjetska trgovina*, preuzeto s: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=59132> (26. kolovoza 2020.)

ekspertizu gradi na temelju raznih istraživanja i analiza koje se kontinuirano provode. Također ona je glavna u pripremanju stručnih podloga za sastanke iz skupina G-8 i G-20. Osim toga OECD se bavi godišnjim presjecima gospodarskih i razvojnih tendencija u svijetu, te na taj način daje orijentacijsku podlogu za sva daljnja trgovanja. Što se tiče suradnje između OECD-a i Republike Hrvatske vidimo kako je ona bazirana na nizu područja, kao što su reforma javne uprave, regionalni program Investicijska povelja za Jugoistočnu Europu (Investment compact for South East Europe), područja poput brodogradnje, te mnoga druga. Važno je napomenuti kako je 2017. godine Vlada RH uputila OECD-u službeni zahtjev za članstvo i od tada ima status države kandidata.

Gospodarska komisija UN-a za Europu (engl. *United Nations Economic Commission for Europe*, skraćeno UN/ECE) je jedna od pet regionalnih gospodarskih komisija unutar UN-a. UN/ECE je utemeljena 1947. godine od strane UN-ovog gospodarsko-socijalnog vijeća (ECOSOC-a). Njezino sjedište se nalazi u Ženevi, a od ožujka 2012. godine se na njezinome čelu kao izvršni tajnik nalazi Sven Alkaja. Za praćenje rada ove komisije je nadležno Ministarstvo vanjskih i europskih poslova. UN/ECE danas broji 56 (slovima: pedeset i šest) članica među kojima se nalaze sve europske države, azijske države s prostora bivšeg SSSR-a, SAD, Kanada i Izrael. U okviru europskih država nalazi se i Republika Hrvatska koja je članica ove unije od svibnja 1992. godine. Ono na čemu se bazira UN/ECE odnosno njezina glavna aktivnost je usmjerenost prema pan-europskoj integraciji. To znači da UN/ECE pomaže državama koje se nalaze u procesu tranzicije jer ih uključuje u globalne gospodarske tijekove, te im također pomaže u njihovom približavanju EU-u putem normizacije i standardizacije.

Konferencija Ujedinjenih naroda o trgovini i razvitku (engl. *United Nations Conference on Trade and Development*, skraćeno UNCTAD) glavno je tijelo Opće skupštine UN-a s područja trgovine i razvitka. UNCTAD je utemeljeno 1964. godine kao stalno međuvladino tijelo kojim predsjeda glavni tajnik, a to je trenutno Mukhisa Kituyi, sa sjedištem u Ženevi. Ono danas broji 193 (slovima: sto devedeset i tri) članice. Osim ovih članica u radu UNCTAD-a sudjeluju brojne nevladine organizacije koje se nalaze u statusu promatrača. Konferencija za trgovinu i razvoj se odvija svake četiri godine, a kada nije u zasjedanju tada djeluje kroz svoja radna tijela. Jedno od tih tijela je Odbor za trgovinu i razvoj (engl. Trade and development Board) koji je stalno izvršno tijelo ove Konferencije, te je samim time odgovoran za njezino kontinuirano funkcioniranje. Republika Hrvatska je članicom UNCTAD-a postala u svibnju 1992. godine kao članica regionalne skupine D koju čine države Srednje i Jugoistočne Europe, te Rusija i CIS-a (Commonwealth of Independent States).

Europska banka za obnovu i razvitak (engl. *European Bank for Reconstruction and Development*, skraćeno EBRD) je utemeljena 1991. godine sa sjedištem u Londonu. Predsjednik EBRD-a je Sir Suma Chakrabarti. Razlog odnosno cilj nastanka i utemeljenja EBRD-a je potpora državama Središnje i Istočne Europe u njihovoj transformaciji u tržišna gospodarstva. EBRD se nalazi u vlasništvu 61 (slovima: šezdeset i jedne) države članice, Europske unije te Europske investicijske banke (EIB). EBRD djeluje u 35 (slovima: trideset i pet) država unutar Europe i Azije. Njezine najosnovnije aktivnosti su ulaganja u privatne ili javne tvrtke i tehnička pomoć. Republika Hrvatska je postala članicom EBRD-a 1993. godine.

Svjetska banka (engl. *World bank*, skraćeno WB) je osnovana 1944. godine sa sjedištem u Washingtonu. Predsjednik Svjetske banke je Jim Yong Kim. Primarni cilj njezinog osnivanja bio je financiranje obnove i stabilnosti svjetskog monetarnog sustava, no kasnije je fokus preusmjeren na financiranje razvojnih projekata. Svjetsku banku se smatra kao jednim od ključnih multilateralnih partnera kada je u pitanju financiranje razvoja. Republika Hrvatska je članicom Svjetske banke postala 1993. godine.

Međunarodni monetarni fond (engl. *International Monetary Fund*, skraćeno IMF) je međunarodna financijska organizacija koja je osnovana 1944. godine u Bretton Woodsu, a sjedište joj se nalazi u Washingtonu. IMF danas broji 188 (slovima: sto osamdeset i osam) država članica. Republika Hrvatska je članicom IMF-a postala 1992. godine. Najvažniji ciljevi ove financijske organizacije su poticanje globalne monetarne suradnje, olakšavanje međunarodne trgovine, promicanje visoke zaposlenosti, osiguravanje financijske stabilnosti i promicanje održivog gospodarskog rasta. Ovlast za obavljanje poslova i transakcija prema propisima IMF-a ima Hrvatska narodna banka.

Međunarodna trgovačka komora (engl. *International Chamber of Commerce*, skraćeno ICC) je najveća svjetska organizacija osnovana 1919. godine. Ona predstavlja više od 45 milijuna tvrtki u više od 100 zemalja svijeta. Glavna misija ICC-a je ta da svima omogući uspješno poslovanje u bilo koje vrijeme, bilo gdje u svijetu. ICC djeluje kroz specijalizirane komisije, točnije njih 12 (slovima: dvanaest). Najvažnije djelatnosti ICC-a su utvrđivanje pravila, rješavanje sporova te zagovaranje politika. Ono što je vrlo važno istaknuti su i usluge koje ICC pruža. Među najvažnije se svrstava usluga Međunarodnog arbitražnog sudišta kao glavnog svjetskog arbitražnog tijela. Osim toga također nudi i posebne programe edukacija i seminara. Jedna od najvažnijih publikacija ICC-a su Incoterms® pravila².

2.2 SUBJEKTI MEĐUNARODNOG POSLOVANJA

Subjekti međunarodnog poslovanja su sva ona poduzeća koja obavljaju poslove vanjskotrgovinskog prometa, odnosno razmjene dobara i usluga s inozemstvom. Radi lakšeg razumijevanja i snalaženja u ovakvoj vrsti posla subjekte međunarodnog poslovanja klasificiramo u tri skupine, a to su: nositelji posla, uslužna poduzeća te državu, odnosno na njezine institucije koje su uključene u međunarodnu trgovinu. Nositelji posla su ugovorne strane koje mogu biti kupci i prodavatelji, odnosno uvoznici i izvoznici, pravne i fizičke osobe te poslovni partneri koji se odlučuju ući u ugovorni odnos i sklopiti posao potpisom kupoprodajnog ugovora. Jednom kada je ugovor sklopljen tada oni reguliraju međusobna prava i obveze i snose odgovornost za obavljanje vanjskotrgovinskog posla koji je istim ugovorom sklopljen. Druga kategorija subjekata u međunarodnom poslovanju su uslužna poduzeća poput špeditera, prijevoznika, osiguravajućih društava i certifikacijskih kuća. To su poduzeća koja se

² Ministarstvo vanjskih i europskih poslova (n.d.) *Međunarodne institucije gospodarskog sustava*, preuzeto s: <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/gosp-fin-institucije/> (26. kolovoza 2020.)

bave praćenjem izvršenja vanjskotrgovinskih transakcija na način da za sudionike ovog posla organiziraju različite proizvodne i neproizvodne usluge.

Usluge otpremništva, odnosno špedicije vrše špediteri odnosno otpremnici. Špediteri mogu biti gospodarstvenici, te pravne i fizičke osobe koje se u okviru stalnog zanimanja bave organizacijom otpreme, dopreme te prijevoza robe za druge subjekte vanjskotrgovinskog posla. Iz toga onda proizlazi kako je špedicija djelatnost, točnije gospodarska djelatnost koja kao svoj glavni posao obavlja otpremu odnosno dopremu i prijevoz robe kroz neku drugu zemlju. Načini na koje špediteri obavljaju svoj posao je da rade kao „agenti“ ili kao „komisionari“. Kada rade kao „agenti“ tada rade u tuđe ime i za tuđi račun ili u svoje ime i za svoj račun, dok se rad špeditera kao „komisionara“ karakterizira kao rad u svoje ime, ali za tuđi račun. Špediteri svoje poslove dijele u dvije skupine, a to su osnovna skupina poslova i specijalna skupina poslova. Pod osnovnu skupinu poslova spadaju svi oni poslovi koji se odnose na sklapanje ugovora poput stručnih savjeta i sudjelovanja u pregovorima, poslovi kreiranja puta robe odnosno poslovi instradacije, prihvata robe, otprema i doprema, svi ugovori koji su sklopljeni radi ukrcaja odnosno iskrcanja robe, ugovorio transportnom osiguranju, ugovorio skladištenju i mnogi drugi poslovi. U specijalnu skupinu špediterskih poslova spadaju poslovi u kojima se sklapaju ugovori o pakiranju i signiranju, te vaganju i sortiranju robe, uzorkovanje robe, izdavanje određenih dokumenata, sajamski poslovi, leasing poslovi i mnogi drugi. Ono što je važno istaknuti kao ključni posao špedicije je međunarodna špedicija iz razloga što ona spada među vrlo važne gospodarske djelatnosti. Razlog zbog kojeg međunarodnu špediciju svrstavamo u tu kategoriju je taj što bez nje ne bi mogli funkcionirati sustavi međunarodne razmjene i međunarodnog prometa.³

Drugi važan subjekt međunarodnog poslovanja su prijevoznici. Njihova uloga leži u tranzitu robe među zemljama. Prijevoznici su dakle svi oni gospodarski subjekti čija primarna djelatnost leži u prijevozu robe. Prijevoznik može biti angažiran od strane vlasnika određene robe ili od strane špeditera te je odgovoran da određenu robu koja mu je povjerena na prijevoz preveze od polazišne točke do točke odredišta. Iz tog razloga se sklapaju ugovori o prijevozu robe. U ovakvom ugovoru je potrebno odrediti tko je dužan i odgovoran utovariti robu, tko je dužan istu robu preuzeti i istovariti te kako će ta ista roba na svome putu biti osigurana, odnosno kada prestaje odgovornost prodavatelja i počinje odgovornost kupca⁴.

Upravo zbog osiguranja robe na njezinome putu treći važan subjekt čine osiguravajuća društva. Njihov posao je svesti rizike ovakve vrste poslovanja na minimum, odnosno pronaći što bolje rješenje u slučaju nastupa određene vrste rizika. Iz razloga što je rizike u međunarodnom poslovanju gotovo nemoguće izbjeći i ukloniti kao najbolji način zaštite i kupca i prodavatelja se nameće upravo osiguranje robe. Ono što je vrlo važno napomenuti za osiguravajuća društva je to da ona mogu osigurati kupca i prodavatelja samo od onih rizika koji su prenosivi i kod kojih je moguće utvrditi vjerojatnost da će oni nastupiti te visinu nastale štete. Za ugovaranje jedne ovakve police naplaćuje se premija osiguranja, odnosno cijena osiguranja te se na temelju

³ Hrvatska enciklopedija (n.d.) *Špedicija*, preuzeto s: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=59831> (26. kolovoza 2020.)

⁴ Andrijačić, I. (2005). *Poslovanje u vanjskoj trgovini*, Zagreb: Mikrorad d.o.o.

toga dobiva polica osiguranja kao pisani dokument da je ugovor između osiguravajućeg društva i osiguranika sklopljen⁵.

Četvrti važan subjekt međunarodnog poslovanja čine certifikacijske kuće. Posao certifikacijskih kuća je izdavanje certifikata i uvjerenja o kvaliteti i kvantiteti robe. Takvi certifikati štite i kupca i prodavatelja te se smatraju dodatnim osiguranjem robe od određenih rizik za kupca. Iz toga proizlazi da su certifikacijske kuće dužne utvrditi u kakvom se stanju nalazi roba i tek nakon što to utvrde, i odrade kontrolu pakiranja i zaštite robe mogu izdati valjani certifikat. Kao prva hrvatska certifikacijska kuća spominje se CRO CERT. Osnovana je 1997. godine i u svojih 23 (slovima: dvadeset i tri) godine rada uspješno je izgradila ugled objektivne, fleksibilne i otvorene certifikacijske kuće⁶.

U treću kategoriju podjele spadaju državna tijela i institucije koje su uključene u međunarodnu trgovinu. „U državna tijela ubrajamo Vladu Republike Hrvatske s najvažnijim ministarstvima u čijoj su nadležnosti vanjska trgovina i sveukupni ekonomski odnosi zemlje s inozemstvom i to: Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo financija, Ministarstvo turizma, Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo unutarnjih poslova i dr.“ (Andrijanić 2005., str. 9). U najvažnije državne institucije koje sudjeluju u međunarodnoj trgovini spadaju Hrvatska narodna banka, Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Hrvatska gospodarska komora, Ministarstvo financija-Carinska uprava i Državni inspektorat. Djelatnosti ove dvije institucija su izdavanje različitih rješenja i potvrda, izdavanje carinskih deklaracija i utvrđivanje zakonskog okvira poslovanja.

Prva među najvažnijima je Hrvatska narodna banka. Ona je središnja banka Republike Hrvatske. Hrvatska narodna banka je također dio europskog sustava središnjih banaka, a on se sastoji od Europske središnje banke i nacionalnih središnjih banaka svih država članica. Njezin osnovni cilj jest održavanje stabilnosti cijena, a uz to ima i 6 glavnih područja kontrole. Prvo područje je monetarna i devizna politika, drugo je upravljanje međunarodnim pričuvama te dalje slijede financijska stabilnost, supervizija, sanacija kreditnih institucija i kao zadnje platni promet. Važno je napomenuti kako one države članice Europske unije koje nisu uzele euro kao svoju službenu valutu putem svojih središnjih banaka zadržavaju nadležnost u provođenju monetarne i devizne politike, pa iz tog razloga Hrvatska narodna banka utječe na izvozno/uvoznju orijentaciju robe, te također igra važnu ulogu i kod praćenja toka novčanih sredstava od izvoznika prema uvozniku⁷.

Druga važna institucija koja se spominje je Hrvatska gospodarska komora koja djeluje od 1852. godine. Najlakše ju je definirati kao krovnu kuću domaćeg poduzetništva koja zastupa i štiti interese članica u zemlji i inozemstvu. Ona svojim članovima na raspolaganju nudi mnoštvo informacija, raznih baza podataka i stručnih edukacija. Osim toga Hrvatska gospodarska komora nudi pravne savjete svojim članovima te im također i pomaže u potrazi za poslovnim partnerima. Također jedna od djelatnosti komore su i savjetovanja po pitanju apliciranja za

⁵ Optimarisk (n.d.) *Osiguranje*, preuzeto s: <http://optimarisk.hr/osiguranje-robe-u-prijevozu> (26. kolovoza 2020.).

⁶ CRO-CERT (n.d.) *Certifikacijske kuće*, preuzeto s: <https://cro-cert.hr/cro-cert> (26. kolovoza 2020.).

⁷ Hrvatska narodna banka (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://www.hnb.hr/o-nama> (06. lipnja 2020.).

sredstva Europske unije te obavještanje o raznim međunarodnim natjecanjima. Ono što je posebno zanimljivo istaknuti jest to da Hrvatska gospodarska komora djeluje kroz niz predstavništava u inozemstvu, pa tako imamo predstavništvo u Bruxellesu, u Republici Srbiji, predstavništvo u Ruskoj federaciji i mnoga druga. Osim ovih predstavništava važno je reći kako pri Hrvatskoj gospodarskoj komori djeluje i International Chamber of Commerce Hrvatska, skraćeno ICC Hrvatska, čiji je osnovni cilj promicanje međunarodne trgovine. Članstvo u komori je dobrovoljno, te se automatski svojim učlanjenjem u komoru postaje dio globalne mreže ICC-a koja je krovna svjetska udruga svih komora⁸.

Treća institucija od ključne važnosti je Hrvatska banka za obnovu i razvitak, skraćeno HBOR. Ona je razvojna i izvozna banka Republike Hrvatske koja kao svoju glavnu zadaću navodi poticanje razvitka hrvatskog gospodarstva. Datum njezina osnutka jest 12. lipnja 1992. godine kada je osnovana pod imenom Hrvatska kreditna banka za obnovu. Svoje ime iz Hrvatska kreditna banka za obnovu u Hrvatska banka za obnovu i razvitak mijenja u prosincu 1995. godine. Njezine djelatnosti su raspoređene na šest segmenata, a to su: financiranje obnove i razvitka hrvatskog gospodarstva, financiranje infrastrukture, poticanje izvoza, potpora razvitku malog i srednjeg poduzetništva, poticanje zaštite okoliša te osiguranje izvoza hrvatskih roba i usluga od netržišnih rizika. Proizvodi i usluge koje Hrvatska banka za obnovu i razvitak nudi svojim klijentima se baziraju na kreditiranje različitih segmenata poslovanja kao što su to mladi, inovatori, start-up tvrtke, investicijski krediti, razne garancije, izvozno-kreditno osiguranje, te mnogi drugi segmenti⁹.

Četvrta institucija koja je ključna za međunarodno poslovanje jest Carinska uprava¹⁰. Ona je organizacija koja se nalazi u sustavu djelokruga Ministarstva financija. Njezina glavna uloga je ta da osigura zaštitu i sigurnost društva, tržišta i financijskih interesa Republike Hrvatske. Kada promatramo njezino ustrojstvo tada vidimo da ga čini 11 (slovima: jedanaest) sektora u središnjem uredu, 4 (slovima: četiri) područna carinska ureda, 18 (slovima: osamnaest) carinskih ureda i 10 (slovima: deset) graničnih carinskih ureda. Poslovi koji spadaju pod djelokrug njezinog rada obuhvaćaju praćenje i obradu podataka o sveukupnom izvozu, uvozu i provožu robe, carinski nadzor kada je u pitanju robni i putnički promet s inozemstvom, praćenje naplate prihoda državnog proračuna koji je nastao na osnovi carina, tražbine, porezi i posebna davanja koji se naplaćuju prilikom carinjenja robe, nadzor rada međunarodnih otpremnika te mnogi drugi poslovi vezani uz međunarodnu trgovinu i prijevoz robe. Zbog svoje kontrole uvoza i izvoza roba ona igra značajnu ulogu u poslovanju poduzetnika s inozemstvom te također pomaže poduzetniku u vidu izdavanja potrebne dokumentacije za isti posao. Kako je Republika Hrvatska dio Europske unije tako je i njezino carinsko poslovanje bitno promijenjeno, a to znači da samo ona roba kojom se trguje između članica europske unije i trećih zemalja podliježe carinskom nadzoru i carinjenju u skladu s propisima Europske unije. Iz ovoga proizlazi kako su samo oni subjekti koji posluju sa trećim zemljama dužni imati EORI broj. EORI broj je

⁸ Hrvatska gospodarska komora (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://www.hgk.hr/hrvatska-gospodarska-komora/onama> (03. lipnja 2020.).

⁹ Hrvatska banka za obnovu i razvitak (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://www.hbor.hr/naslovnica/hbor/onama/> (26. kolovoza 2020.).

¹⁰ Ministarstvo financija-Carinska uprava (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://carina.gov.hr/> (26. kolovoza 2020.).

identifikacijski broj koji se koristi u carinske svrhe i potrebe poslovanja sa trećim zemljama, odnosno onim državama koje nisu članice Europske unije i on je dio EORI sustava (engl. *Economic Operators Registration And Identification System*). To je sustav koji se bazira na elektroničkoj registraciji i identifikaciji gospodarskih subjekata i drugih osoba koje zbog svog poslovanja dolaze u kontakt sa carinskim zakonodavstvom Europske unije. Uz Carinsku upravu se veže i Državni inspektorat kao druga važna sastavnica Ministarstva financija. Datum kada se Državni inspektorat ugasio i prestao sa svojim djelovanjem kao takav jest 1. siječnja 2014. godine. Tada se svi poslovi iz njegovog djelokruga dijele na pet ministarstava. Novim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela odlučeno je i propisano da Državni inspektorat počinje sa radom od 1. travnja 2019. godine kao središnje tijelo državne uprave¹¹.

2.3 UDRUGA „HRVATSKI IZVOZNICI“

Ova udruga je osnovana kao predstavničko tijelo tvrtki i organizacija čija je glavna misija promocija i zastupanje interesa hrvatskog izvoza. S obzirom da se radi o udruzi tada se govori o nevladinoj i neprofitnoj organizaciji. Članstvo ove udruge je javno, što znači da članovi mogu biti i pravne i fizičke osobe sa sjedištem odnosno sa prebivalištem u Republici Hrvatskoj koji izvoze ili imaju namjeru izvoziti svoje proizvode, odnosno robu te na taj način promovirati hrvatski izvoz. Članstvo u udruzi „Hrvatski izvoznici“ u skladu je sa Statusom Hrvatskih izvoznika. Neki od temeljnih ciljeva ove udruge su: promicanje izvoza hrvatskih proizvoda, roba i usluga, poticanje hrvatskog izvoza u svim oblicima i na svim tržištima, promocija kvalitete hrvatskih izvoznika, primjena europskih normi i standarda u poslovanju, stvaranje pravnog i javnog sustava koji omogućuje svojim članovima da iznesu svoja mišljenja bez povećanja zaduženosti te uz realni porast osobnih dohodaka, poduzimanje svih potrebnih radnji da se prije odluka vezanih uz izvoz čuju i mišljenja samih izvoznika iz Hrvatske, podizanje svijesti građana o tome koliko je izvoz nužan za Hrvatsku, podizanje svijesti o svim njegovim koristima te koliki je njegov doprinos za boljitak Hrvatske. Među osnovne aktivnosti udruge spadaju lobiranje, edukacija, informiranje, organiziranje događanja i međunarodne aktivnosti. Među aktivnostima lobiranja posebno se ističe aktivnost zastupanja hrvatskih interesa u pogledu izvoza.¹²

¹¹ Državni inspektorat (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://dirh.gov.hr/> (26. kolovoza 2020.).

¹² Udruga „Hrvatski izvoznici“ (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://www.hrvatski-izvoznici.hr/nav/o-nama> (12. lipnja 2020.).

3 ANALIZA POSLOVANJA PODUZEĆA S ASPEKTA MEĐUNARODNIH TRGOVAČKIH OBIČAJA, PRAVILA KONVENCIJA, NORMI I KUPOPRODAJNIH UGOVORA

Poslovanje poduzeća s aspekta međunarodne razmjene je od iznimne važnosti za gospodarstvo. Upravo međunarodna razmjena omogućuje brzi ekonomski rast i razvoj, porast efikasnosti nacionalne proizvodnje na način da što bolje iskoristavamo postojeće kapacitete proizvodnje koji nam se nude kako bi zadovoljili što više potreba i želja stanovništva. U ovakvoj međunarodnoj razmjeni sudjeluju svi oni subjekti kojima se primarni posao bazira na uvozu odnosno na izvozu roba i usluga. Budući da svi ti uvoznici i izvoznici odnosno poslovni subjekti dolaze iz raznih dijelova svijeta razlikuju se po načinima poslovanja. Svaki od njih predstavlja drugu državu, različite interese, različite ekonomske snage, različita shvaćanja i različite običaje poslovanja. Kako bi se olakšalo poslovanje među različitim zemljama i njihovo bolje međusobno razumijevanje, svi sudionici ovakve vrste razmjene roba i usluga prihvatili su određena načela poslovnog ponašanja koja su ustaljena, te također i određene ustaljene poslovne običaje. Velika većina tih poslovnih načela i običaja ima svoj pisani oblik te također ima status međunarodno priznatih normi, pravila i uzanci kojih su se obvezni pridržavati svi oni koji se nalaze u međunarodnoj razmjeni. Svim običajima, bilo da su pisani ili ne cilj je isti, a to je smanjivanje rizika u međunarodnom poslovanju te nesmetano odvijanje razmjene roba i usluga. Ovakvi običaji i pravila daju sigurnost kako izvozniku tako i uvozniku da će posao biti obavljen na najbolji mogući način, odnosno da će biti obavljen točno onako kako je dogovoreno.

U svome poslovanju s inozemstvom vanjskotrgovinska poduzeća su se dužna pridržavati određenih načela i pravila poslovanja. Jedno od tih načela je ekonomsko načelo poslovanja koje se brine za postizanje ekonomskih ciljeva i ostvarenja interesa poslovanja, te za postizanje rentabilnosti, proizvodnosti i ekonomičnosti. Drugo načelo govori o tome kako je potrebno pridržavati se unaprijed utvrđenih smjernica ekonomskih odnosa vlastite zemlje s inozemstvom. Također među ova pravila i načela kojih se potrebno pridržavati spada i ispunjenje ugovorne obveze, sigurnost u poslovanju, stručno obavljanje posla koji je povjeren te poštivanje rokova koji su dogovoreni. Još jedna važna stavka dobrog međunarodnog poslovanja su poslovna etika i poslovni moral. „Poslovna etika primjena je etičkih načela u poslovnim odnosima i aktivnostima“ (Andrijanić, 2005, str. 13). Ona nam dakle govori o svemu onome što je dopušteno, odnosno o svemu onome što nije dopušteno u jednom vanjskotrgovinskom poslu. „Poslovni moral predstavlja skup moralnih načela koja određuju ponašanje sudionika poslovnog komuniciranja, odnosno nepisana pravila ponašanja koja mora poštovati svaki poslovni čovjek“ (Andrijanić, 2005, str. 13). Ukoliko se iz bilo kojeg razloga pojedinac ili pak skupina zaposlenika ne pridržava određenih načela to za sobom povlači izuzetno loše posljedice po ugled poduzeća.

3.1 MEĐUNARODNI TRGOVAČKI OBIČAJI

Kada se govori o trgovačkim običajima tada se govori o ustaljenoj trgovačkoj praksi koja je prihvaćen u širokoj mjeri te se od sudionika te prakse očekuje da ju oni primjenjuju redovito u

međunarodnoj trgovini. Trgovačke običaje nije potrebno posebno ugovarati, no ako iz bilo kojeg razloga neki od sudionika ne želi primjenu istih, tada ih je potrebno isključiti. Sam pojam trgovačkih običaja često podrazumijeva sve oblike trgovačkog prava kao što su uzance, opći uvjeti poslovanja, klauzule i termini. Pod pojmom uzanci smatramo sve kodificirane trgovačke običaje koji kao izvor iz trgovačkog prava imaju neospornu prednost pred trgovačkim običajima. Uzance svoj korijen vuku iz latinske riječi „uso“ što u prijevodu znači upotreba. Uzance dijelimo u dvije skupine, a to su opće i posebne uzance. Opće uzance se primjenjuju isključivo na trgovinu, dok se one posebne koje su pod kodifikacijom Hrvatske gospodarske komore primjenjuju na one trgovačke grane kojih se isključivo tiču. Dakle opće uzance su primjenjive na regulaciju svih oblika robne razmjene i primjenjive su na svim granama gospodarstva, dok se posebne odnose na specifične oblike robne razmjene. Uzance predstavljaju prikupljene i sistematizirane običaje te pravo koje su poslovni partneri ugovorili i na taj način postaju sastavni dio u ugovoru.

Također kod međunarodnih trgovačkih običaja razlikujemo kodificirane od nekodificiranih trgovačkih običaja. Za kodificirane trgovačke običaje je najznačajnije da se na njih pozivaju stranke iz ugovora. Za nekodificirane trgovačke običaje je najznačajnija karakteristika da se na njih najčešće pozivaju arbitri koji sudjeluju u arbitražnim poslovima odnosno u arbitražnim odlukama. Kada se arbitri pozovu na nekodificirane trgovačke običaje tada se odbacuje primjena lokalnih ili nacionalnih trgovačkih običaja. Oni se odbacuju iz razloga što ugovorne strane ne moraju biti upoznate sa istima.

3.2 MEĐUNARODNA PRAVILA, KONVENCIJE I NORME

Najvažnija pravila koja susrećemo u međunarodnoj trgovini su Incoterms® pravila. Ime im dolazi iz engleskog jezika, odnosno skraćena Incoterms® stoji za *International Commercial Terms*. To su pravila iz 1936. godine koja su donesena od strane Međunarodne gospodarske komore (engl. *International Chamber of Commerce*, skraćeno ICC) u Parizu, te služe za tumačenje trgovačkih termina. Točnije oni se odnose na skup termina kojima se reguliraju odnosi između kupca i prodavatelja, odnosno oni služe lakšem ugovaranju i lakšoj isporuci robe jer su općeprihvaćena pravila. Točnije ova pravila uklanjaju mogućnosti dvosmislenog tumačenja¹³.

Cilj upotrebe Incoterms® pravila je taj da se osigura jedinstveno tumačenje trgovačkih termina, točnije onih termina koji se pojavljuju kada je u pitanju prodaja robe, odnosno jedinstveno tumačenje termina kojima se regulira prelazak rizika i troškova sa prodavatelja na kupca. Budući da ova pravila smanjuju mogućnosti nesporazuma, a samim time i mogućnosti rizike možemo reći kako upravo zbog svoje jednostavnosti razumijevanja unaprjeđuju poslovne odnose te stvaraju podlogu za daljnje poslovne suradnje iz čega proizlazi financijski rast i razvoj poduzeća. Osim što uklanjaju mogućnosti dvosmislenog tumačenja između prodavatelja i kupca, također se neposredno odnose i na ostale sudionike vanjskotrgovinskog posla, kao što

¹³ Međunarodna gospodarska komora-ICC (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <http://www2.hqk.hr/icc/> (02. kolovoza 2020.).

su prijevoznici, otpremnici i mnogi drugi sudionici. Kao jedna od najvažnijih zadaća trgovačkih konvencija navodi se razvoj i unaprjeđivanje međunarodne robne razmjene, odnosno međunarodne trgovine. Druga važna zadaća iz njihovog djelokruga je otklanjanje pravnih prepreka za koje postoji mogućnost nastanka prilikom odvijanja međunarodnog prometa. Kroz niz godina je donesen niz konvencija od kojih svaka za svoj cilj ima rješavanje određenog problema koji se višekratno puta pojavljuje u odvijanju međunarodne razmjene. Među važnijim konvencijama navodi se Carinska konvencija o međunarodnom prijevozu robe. Iz ove konvencije proizlazi Karnet TIR (franc. International par la Rout) koji je zapravo carinski dokument putem kojega se teži pojednostavljenju carinskih formalnosti kada je u pitanju međunarodni prijevoz robe. Ovaj sustav je osnovan s ciljem maksimalnog olakšavanja međunarodnog kretanja roba koje se nalaze pod carinskim pečatom. TIR sustav tranzitnim državama garantira da će carina biti pokrivena te da će također i porezi biti pokriveni ukoliko dođe do slučaja krijumčarenja robe. Osim ovoga sustav ima i mnogobrojne prednosti u vidu transporta i trgovine općenito, te mnogobrojne pogodnosti za prijevoznike te u konačnici i za sam carinski sustav. Neke od prednosti koje se tiču transporta i trgovine su smanjenje troškova transporta tako što se smanjuju formalnosti i kašnjenja u tranzitu. Prednosti za prijevoznike su te da se roba kreće preko međunarodnih granica uz minimalna stajanja i ometanja te da su dokumenti pojednostavljeni i standardizirani. Što se tiče prednosti za sam carinski sustav tu se kao glavna nameće garantirano plaćanje carinske i porezne pristojbe u slučaju zloupotrebe. Od drugih vrlo važnih konvencija valja istaknuti Međunarodnu konvenciju o zaštiti intelektualnog vlasništva i Rotterdamsku konvenciju. Rotterdamska konvencija kao svoju glavnu zadaću ima zaštita ljudskog zdravlja i zaštitu okoliša. Ona je nastala iz razloga što je bilo potrebno regulirati međunarodnu trgovinu opasnim kemikalijama koje imaju kobne posljedice po zdravlje i okoliš. Rotterdamska konvencija je prihvaćena 10. rujna 1998. godine, a na snagu je stupila 24. veljače 2004. godine kada je ratificirana od većeg broja država¹⁴.

„Porast svjetske trgovine i investicija, povećanje međuovisnosti u svjetskoj ekonomiji, porast konkurentnosti, osnovne su karakteristike globalne ekonomije u kojoj kvaliteta dobiva sve važniju ulogu“ (Kolaković, Lazibat, 2004., str. 149). Upravo iz tog razloga veliku važnost pridajemo trgovačkim normama odnosno standardima. One služe tome da sprječavaju da se u prometu pojavi nekvalitetna roba, odnosno nekvalitetan proizvod koji zbog svojih loših karakteristika ne može zadovoljiti traženi minimum. Trgovačke norme služe kako bi se što preciznije opisala kakvoća materijala, odnosno određenog proizvoda ili robe. Trgovačke norme također dijelimo u skupine. Njih dijelimo na dvije skupine, a to su međunarodne norme i nacionalne norme. Sve norme su donesene od strane nacionalne i svjetske organizacije. Među najvažnije organizacije u donošenju normi ubrajamo Međunarodnu organizaciju za normizaciju (engl. *International Organization for Standardization*, skraćeno ISO). Ova organizacija se bavi izdavanjem propisa, smjernica i zahtjeva koji onda određuju koja je kvaliteta proizvoda potrebna za dobivanje certifikata¹⁵. Druga organizacija je Međunarodna elektrotehnička komisija (engl. *International Electrotechnical Commission*, skraćeno IEC). To je vodeća svjetska organizacija koja se bavi pripremom i objavljivanjem međunarodnih standarda na području električne,

¹⁴ Karnet TIR (n.d.) *O Karnet TIR-u*, preuzeto s: <https://www.prometna-zona.com/tir-karnet/> (26. kolovoza 2020.).

¹⁵ ISO (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://www.iso.org/about-us.html> (26. kolovoza 2020.).

elektroničke i ostale tehnologije¹⁶. Treća važna organizacija je Međunarodna komisija za pravila atestiranja električnih proizvoda (engl. *International Commission on Rules for the Approval of Electrical Equipment*, skraćeno CEE). Njezina glavna zadaća je određivanje uvjeta i standarda kojima moraju odgovarati električni uređaji kako prilikom njihovog korištenja ne bi došlo do ugroze života. I kao zadnja važna organizacija se ističe Međunarodni savez organizacija za upotrebu normi (engl. *International Federation of Standard Users*, skraćeno IFAN)¹⁷.

3.3 MEĐUNARODNI UGOVORI

Jedan od najznačajnijih ugovora u vanjskotrgovinskom poslovanju je kupoprodajni ugovor. Kupoprodajni ugovor definiramo kao dvostrani pravni posao u kojem prodavatelj za obvezu ima isporučiti ugovorenu količinu robe kupcu, a kupac za obvezu ima isplatiti prodavatelju traženu cijenu za istu tu robu. Iz ovoga proizlazi kako se sklapanjem i zaključenjem ovakvog ugovora stječu određena prava i obveze. Ono što je najbitnije jest to da ugovor mora biti pravovaljan, a pravovaljan će biti samo u slučaju kada ima određenu formu. Njegova forma se sastoji iz uvoda, elemenata kupoprodaje, zaključne odredbe i drugih stavki.

Tako kao najvažniji elemente kupoprodajnog ugovora se navode¹⁸:

- imena ugovornih strana
- naziv dokumenta
- predmet kupoprodaje (njega je važno precizno definirati)
- količina predmeta kupoprodaje (ona se izražava u određenim jedinicama mjere fiksno ili uz određenu toleranciju, a sve to ovisno o vrsti robe)
- kvaliteta predmeta kupoprodaje (kvalitativna svojstva robe, kemijski sastavi druga svojstva robe)
- način pakiranja robe (na koji načinje roba pakirana i osigurana od različitih utjecaja na svojoj transportnoj ruti, ambalaža te odredbe o eventualnom usputnom skladištenju robe)
- cijena robe (valuta plaćanja mora biti jasno naznačena)
- paritet isporuke (to je klauzula kojom se točno određuje koje troškove snosi prodavatelj, a koje kupac; koje je dokumente koja strana dužna pribaviti te također određuje trenutak kada rizik prelazi sa prodavatelja na kupca)
- način plaćanja (da li će plaćanje biti u gotovini ili kreditno)
- instrument plaćanja (bilo koji instrument koji se koristi u tu svrhu poput bankovne doznake, međunarodnog neopozivog dokumentarnog akreditiva, inkaso dokumenta, bankovne garancije koja služi kao instrument osiguranja plaćanja robe)
- rok isporuke

¹⁶ IEC (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://www.iec.ch/about/?ref=menu> (26. kolovoza 2020.).

¹⁷ CEE (n.d.) *Pravila za oznaku CE*, preuzeto s: https://europa.eu/youreurope/business/product-requirements/labels-markings/ce-marking/index_hr.htm (26. kolovoza 2020.).

¹⁸ Andrijanić, I. (2005.). *Poslovanje u vanjskoj trgovini*, Zagreb: Mikrorad d.o.o.

- kvalitativno i kvantitativno određenje robe (da li kvaliteta robe odgovara onomu što je sklopljeno ugovorom i da li količina robe odgovara onomu što je sklopljeno ugovorom)
- garancije, jamstva (garancija da je roba ispitana, garancija na rok trajanja određene robe ukoliko je riječ o elektronici)
- ugovorne kazne odnosno penali (iznos koji se mora platiti za svaki dan kašnjenja robe u isporuci, a sve s ciljem sprječavanja velikog kašnjenja isporuke; također mogućnost raskida ugovora ukoliko se ne ispoštuju određeni rokovi isporuke iste robe)
- viša sila (ukoliko dođe do situacije u kojoj neizbježan događaj poput poplave, erupcije, rata ili bilo koje druge katastrofe ošteti robu na njezinome putu)
- način rješavanja sporova (kod ovoga je bitno ugovoriti nadležne sudove ukoliko do sporova dođe ili ugovoriti arbitražu najčešće u zemlji koja je neutralna, odnosno nema veze niti sa zemljom iz koje dolazi kupac, niti sa zemljom iz koje dolazi prodavatelj)
- datum kada ugovor stupa na snagu
- ostale klauzule (ovisno o vrsti vanjskotrgovinskog posla) „Uz to, kupoprodajni ugovor redovito sadrži sve što pridonosi potpunijem i točnijem razumijevanju i komuniciranju ugovornih strana, na primjer: postupak u slučaju reklamacija, pravo prenošenja obveza iz ugovora na treću osobu uz suglasnost druge ugovorne strane, način mogućih izmjena i dopuna (aneksa) ugovora, jezik na kojem je napisan tekst ugovora, broj izrađenih primjeraka ugovora, imena osoba ovlaštenih za potpisivanje ugovora i dr.“ (Andrijanić, 2005., str. 154). Iz ovoga proizlazi kako je ugovor potrebno sastaviti što jasnije, odnosno bez mogućnosti dvosmislenog tumačenja. „Tekst kupoprodajnog ugovora potpisuju ovlaštene osobe obiju ugovornih strana, tj. prodavatelja i kupca, u znak prihvata svih prava i obveza što iz njega proizlaze. Ukoliko su ugovoru priložene određene specifikacije predmeta kupoprodaje (npr. Većeg broja gotovih proizvoda ili rezervnih dijelova), ugovorne strane dužne su potpisati i takve priloge osnovnom ugovoru. To važi i za moguće naknadne izmjene i dopune osnovnog ugovora (aneksi), koji postaju obvezatni za obje ugovorne strane tek kad ih ovlaštene osobe tih ugovornih strana zajednički potpišu“ (Andrijanić, 2005., str. 154).

3.4 MEĐUNARODNA ARBITRAŽA

Jedna od važnih sastavnica kupoprodajnog ugovora također može biti i međunarodna arbitraža, odnosno arbitraža ICC-a (engl. *International Chamber of Commerce*). Uključivanjem ove klauzule u kupoprodajni ugovor stranke se slažu da ukoliko dođe do bilo kakvog spora isti će biti riješen putem arbitraže. To također znači da će se postupak arbitraže voditi prema pravilima komore, odnosno upravljati će se postupovnim pravilima iz ICC pravila arbitraže. Ukoliko se stranke žele pozvati na ovakav oblik arbitraže tada nije samo dovoljno da se u ugovoru nalaze Incoterms® termini, već je potrebno jasno istaknuti u kupoprodajnom ugovoru da žele ovakav oblik arbitraže. Međunarodni arbitražni sud se ističe kao najvažnija instanca koja upravlja arbitražnim postupkom. Osim toga što upravlja postupkom on također potvrđuje, imenuje i

zamjenjuje arbitre u postupku. Osim toga on također pomaže strankama koje se nalaze u arbitražnom postupku. Jedna od najvažnijih klauzula arbitražnog postupka je Standardna klauzula o arbitražnom postupku ICC-a. Ta klauzula govori o tome kako će se svaki arbitražni spor riješiti na način odnosno prema Pravilima Međunarodne trgovačke komore od strane jednog ili više arbitara koji su imenovani za rješavanje istoga¹⁹.

¹⁹ Međunarodni arbitražni sud (n.d.) *O sudu*, preuzeto s: <https://www.international-arbitration-attorney.com/hr/international-court-of-arbitration/> (26. kolovoza 2020.).

4 KOMPARATIVNA ANALIZA INCOTERMS® 2010 I INCOTERMS® 2020 PRAVILA U MEĐUNARODNOM POSLOVANJU

Kada se govori o Incoterms® pravilima u međunarodnom poslovanju tada se misli na ključne termine koji se koriste u prodaji dobara²⁰. Ova pravila su tu kako bi nam olakšala narudžbe, pakiranje ili deklariranje robe koju treba poslati. Povijesno gledano s obzirom na industrijalizacije te samim time razvoj proizvodnje i robne razmjene bilo je potrebno osmisliti neki skup pravila koji bi uvelike olakšavao sam taj proces. Tu stupa na snagu jedna takva inicijativa u kojoj su prepoznate potrebe za osmišljavanjem ujednačenih odnosno univerzalnih standarda u međunarodnom poslovanju. Takva inicijativa je pokrenuta od strane Međunarodne trgovačke komore (engl. International Chamber of Commerce; skraćeno ICC) 1920. godine. U svrhu potrebe za takvim setom pravila 1923. godine komora odlučuje provesti istraživanje. To istraživanje se baziralo na setu od 6 (slovima: šest) osnovnih pravila trgovanja koja su se upotrebljavala od strane 13 (slovima: trinaest) različitih zemalja svijeta. Također je provedena i druga studija i to 1928. godine kada je u nju bilo uključeno trideset različitih zemalja. Na osnovu tih studija nastaju prva Incoterms® pravila.

Unutar godina od objave prvih Incoterms® pravila došlo je do značajnijih promjena. Osim što se mijenjao i sam gospodarski sustav tako su se mijenjala i pravila. Ona su u stopu pratila promjene u robnoj razmjeni te su im se prilagođavala. Od svojih početaka pa do danas Incoterms® pravila su objavljivana 9 (slovima: devet) puta. To znači da su ta pravila kroz svoju povijest pa do danas prošla 8 (slovima: osam) revizija. Kroz svaku od tih revizija se odbacivalo ono što se smatralo manjkavosti i radilo na poboljšanju istih. To znači da su se uklanjala ona pravila koja više nisu imala svoju funkciju i dodavala druga koja su u korak sa događanjima u međunarodnoj razmjeni.

4.1 REVIZIJA INCOTERMS® 2010

Revizija Incoterms® 2010 je sedma revizija koja je stupila na snagu 2010. godine²¹. Budući da je proces rasta i razvoja kako same proizvodnje tako i trgovine konstantan ova pravila su pokušaj odgovora na isto. Uspješnim odgovorom dolazi se do toga da su pravila uvijek u korak sa zbivanjima u pogledu trgovanja. U korak s vremenom Incoterms® 2010 sadrže velike promjene u odnosu na svoju prethodnu inačicu. Pravila koja se koriste za bilo koji način prijevoza su:

- EXW- Ex-Works (franko tvornica)
- FCA - Free Carrier (franko prijevoznik)
- CPT - Carriage Paid To (plaćen prijevoz)
- CIP – Carriage and Insurance Paid to (plaćen prijevoz i osiguranje)

²⁰ ICC-Incoterms® (n.d.) *Povijest*, preuzeto s: <https://iccwbo.org/resources-for-business/incoterms-rules/incoterms-rules-history/> (02. kolovoza 2020.).

²¹ Incoterms® 2010 (n.d.) *Revizija 2010*, preuzeto s: <https://www.dhl.com/hr-hr/home/nasi-odjeli/teret/korisnicka-podrska/incoterms-2010.html> (07. kolovoza 2020.).

- DAT - Delivered at terminal (isporuka na terminal)
- DAP - Delivered at Place (isporuka na lokaciju)
- DDP - Delivered Duty Paid (isporučeno i ocarinjeno)

EXW (franko tvornica) podrazumijeva da prodavač robu isporučuje u krugu svoje tvornice ili na drugom dogovorenom mjestu poput skladišta. To za prodavača znači da on nije dužan istu robu utovariti u dostavno vozilo te ju također nije dužan pripremati za izvoz, već su to odgovornosti kupca. **FCA (franko prijevoznik)** podrazumijeva da je prodavač robu dužan isporučiti dostavljaču ili nekoj drugoj osobi koju kupac odabere na lokaciji prodavača ili na drugom dogovorenom mjestu. Strane trebaju što preciznije sve dogovoriti iz razloga što nakon predaje robe rizik prelazi na kupca.

CPT (plaćen prijevoz) podrazumijeva da je prodavač dužan robu isporučiti dostavljaču ili nekoj drugoj osobi koju odabere kupac na lokaciji prodavača ili na drugom dogovorenom mjestu, te je prodavač uz to dužan organizirati i platiti troškove prijenosa koji su neophodni za dostavu robe na dogovoreno mjesto, odnosno na određeno mjesto. **CIP (plaćen prijevoz i osiguranje)** podrazumijeva da je prodavatelj dužan isporučiti robu dostavljaču ili nekoj drugoj osobi koju je odabrao kupac na lokaciji prodavača ili nekom drugom dogovorenom mjestu. Ovime je prodavatelj dužan organizirati i platiti troškove prijenosa koji su neophodni za dostavu robe na određeno mjesto te je dužan osigurati robu za kupca od rizika prilikom prijevoza iste.

DAT (isporuka na terminal) podrazumijeva da je prodavač dužan nakon istovara robe iz transportnog vozila istu isporučiti kupcu na dogovoreni terminal, luku ili određeno mjesto. U ovom slučaju riječ „terminal“ podrazumijeva mjesto, bilo da je ono prekriveno ili ne poput skladišta ili pak dvorišta s kontejnerima. **DAP (isporuka na lokaciju)** podrazumijeva da je prodavač dužan isporučiti robu kupcu nakon što ju transportno vozilo spremno za istovar doveze na dogovorenu lokaciju. Prema ovome sav rizik po pitanju dostave na dogovoreno mjesto ide na teret prodavatelja. **DDP (isporučeno i ocarinjeno)** podrazumijeva da je prodavatelj dužan robu koja je pripremljena za uvoz isporučiti kupcu nakon što ju transportno vozilo koje je spremno za istovar doveze na dogovorenu lokaciju. To podrazumijeva da svi troškovi i rizici koji se mogu dogoditi prilikom transporta idu na teret prodavatelja, pa tako i plaćanje carinskih troškova i rješavanje svih carinskih formalnosti.

Pravila koja se koriste za prijevoz na moru i unutarnjim vodama su:

- FAS - Free Alongside Ship (franko uz bok broda)
- FOB - Free on Board (franko brod)
- CFR - Cost and Freight (cijena s vozarinom)
- CIF - Cost Insurance and Freight (cijena s osiguranjem i vozarinom)

FAS (franko uz bok broda) podrazumijeva da je prodavatelj dužan robu isporučiti pored plovila koje kupac odabere u dogovorenoj luci. Kada se roba nađe pored dogovorenog plovila rizik od gubitka ili bilo kakvog oštećenja robe prelazi na kupca. **FOB (franko brod)** podrazumijeva da je prodavatelj dužan robu isporučiti na plovilo koje kupac izabere u dogovorenoj luci. To znači da kada roba pređe ogradu plovila, odnosno kada se nalazi na plovilu sav daljnji rizik prelazi na kupca. **CFR (cijena s vozarinom)** podrazumijeva da je prodavatelj dužan robu isporučiti na plovilo ili proslijediti robu koja je na taj način isporučena. Svaki rizik

od gubitka ili oštećenja robe prelazi na kupca kada se roba jednom nađe na plovilu. Ono što je dužnost prodavatelja jest to da ugovori i plati troškove prijevoza kako bi se roba mogla isporučiti u dogovorenu odredišnu luku.

CIF (cijena s vozarinom) također podrazumijeva da je prodavatelj dužan robu isporučiti na plovilo ili ju proslijediti na taj način da je ona isporučena. Svaki rizik od gubitka ili od oštećenja robe prebacuje se kada se roba nađe na plovilu. Prodavatelj je dužan ugovoriti i platiti troškove prijevoza kako bi se roba mogla isporučiti u dogovorenu odredišnu luku. Uz to prodavatelj je dužan za kupca ugovoriti osiguranje od rizika uslijed gubitka ili oštećenja robe tijekom njezina prijevoza. Kupcu je jasno dano na znanje kako je prodavatelj pod potpisom CIF-a dužan osigurati samo najnižu razinu osiguranja. Ukoliko kupac želi višu razinu osiguranja to mora ugovoriti sam.

4.2 REVIZIJA INCOTERMS® 2020

Revizija Incoterms® 2020 je osma i aktualna revizija Incoterms® pravila²². U ovoj reviziji je preciznije objašnjeno koja je stranka odgovorna za provođenje carinskih formalnosti i carinjenje, te za preuzimanje troškova i rizika. Također je u ovu reviziju po prvi puta uključeno puštanje robe u tranzit. Za ovakav slučaj je bitno pravilo odgovornosti preuzimanja rizika. To konkretno u ovom slučaju znači da se odgovornost dodjeljuje onome tko preuzme rizik prijevoza do mjesta isporuke.

U odnosu na svoju prethodnu inačicu u ovoj reviziji se ističu dvije ključne promjene u paritetima, a to su:

- DAT (isporuka na terminal) koji je preimenovan u DPU - Delivered at Place Unloaded (isporučeno na mjesto istovareno)
- FCA (franko prijevoznik) koji sada omogućuje izdavanje teretnica nakon utovara, odnosno pomorskog prijevoznog lista

DPU (isporučeno na mjesto) znači da je prodavatelj dužan istovariti robu. Rizik s prodavatelja na kupca prelazi kada je ista istovarena na dogovoreno mjesto i stavljena na raspolaganje kupcu. Ovo je jedino pravilo Incoterms-a koje zahtijeva od prodavatelja da on istovari robu. Ukoliko stranke ne žele da prodavatelj snosi i rizike i troškove istovara tada je najbolje koristiti pravilo DAP. **FCA (franko prijevoznik)** omogućuje izdavanje pomorskog prijevoznog lista, a to znači da se u istome može označiti utovar robe na palubu broda ukoliko je ista predana prijevozniku na kopnenoj točki. Na taj način prodavatelj od prijevoznika može dobiti pomorski prijevozni list ukoliko isti treba kod na primjer dokumentarnog akreditiva.

²² Incoterms® 2020 (n.d.) Revizija 2020, preuzeto s: <https://www.dhl.com/hr-hr/home/nasi-odjeli/teret/korisnicka-podrska/incoterms-2020.html> (07. kolovoza 2020.).

Druge promjene koje su ključne za ovu reviziju su:

- CIF (cijena s vozarinom) i CIP (plaćen prijevoz i osiguranje) određuju nove standarde za ugovaranje osiguranja, ali je razina osiguranja i dalje predmet dogovora između kupca i prodavatelja
- FCA (franko prijevoznik), DAP (isporuka na mjesto), DPU (isporučeno na mjesto, istovareno) i DDP (isporučeno, ocarinjeno) uzimaju u obzir i organizaciju transporta od strane kupca i prodavatelja, bez korištenja trećih strana

CIF (cijena s vozarinom) i CIP (plaćen prijevoz i osiguranje) donose nova pravila u okviru osiguranja robe. Ove klauzule se odnose na različito minimalno pokriće rizika te se na taj način prilagođavaju praksi. Za klauzulu CIP vrijedi da prodavatelj mora, ukoliko nije drugačije dogovoreno, preuzeti troškove osiguranja s minimalnim pokrićem „A“ (*All risks*). S obzirom na mogućnost dogovora između stranaka, one se mogu dogovoriti i drugačije. Druga mogućnost kod ove klauzule je ta da se stranke dogovore uzeti osiguranje sa pokrićem „C“. Za CIF klauzulu vrijedi da prodavatelj mora osigurati teret u skladu sa pokrićem „C“. To znači da rizik prelazi s kupca na prodavatelja u trenutku ukrcanja robe na brod²³.

²³ Veleučilište Baltazar Zaprešić (n.d.) *Incoterms 2020*, preuzeto s: <https://baltazar.bak.hr/2019-2020/course/view.php?id=83> (04. rujna 2020.).

5 ZAKLJUČAK

Međunarodna trgovina pa tako i međunarodno poslovanje igraju ključnu ulogu u razmjeni dobara i usluga. Iz toga proizlazi da je jedna od ključnih institucija za ovo područje trgovanja Međunarodna gospodarska komora, a kao jedno od njezinih najvećih postignuća u pogledu olakšanja međunarodnog poslovanja ističemo upravo publikacije zvane Incoterms® pravila. Incoterms® pravila već dugi niz godina olakšavaju sporazumijevanje u postupcima kupoprodaje na način da nastoje izbjeći bilo kakvu mogućnost za sporove i nesporazume koji mogu nastati u međunarodnoj trgovini. Osim toga ova pravila nastoje i ubrzati sam proces robne razmjene, smanjiti bilo kakve rizike koji mogu nastati prilikom iste, te troškove kupoprodaje svesti na minimum. Ono što je ključno za ovaj stručni završni rad je komparativna analiza Incoterms® 2010 pravila i Incoterms® 2020 pravila. Razlog za poboljšanje ovih pravila je prilagodba novim suvremenim trgovinskim praksama i načinima prijevoza robe. Upravo zbog toga su bitne promjene nastale na paritetima DAT, FCA, CIF i CIP. Ono što ove klauzule sada impliciraju su poboljšanja u okviru osiguranja, mjesta isporuke robe, te mogućnosti izdavanja dodatnih teretnica radi olakšanja vanjskotrgovinskog posla. Iz ovoga se može zaključiti kako su promjene nužne i dobrodošle. Od samih početaka trgovine pa do danas trgovina je bila izložena mnogim promjenama. Ono što je vidljivo iz prakse Međunarodne gospodarske komore su načini poboljšanja i kreiranje novih rješenja. Osluškivanjem potreba tržišta i njegovih sudionika Međunarodna gospodarska komora je zahvaljujući Incoterms® pravilima i njihovoj konstantnoj prilagodbi novim trgovinskim praksama taj proces znatno olakšala za sve sudionike u međunarodnoj razmjeni.

6 IZJAVA

Izjava o autorstvu završnog rada i akademskoj čestitosti

Ime i prezime studenta: Edita Egri

Matični broj studenta: 0066268834

Naslov rada: Analiza primjene Incoterms® 2010 pravila i Incoterms® 2020 pravila u međunarodnom poslovanju

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristio sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirao niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam naveo autora i izvor te ih jasno označio znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spreman sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovoga rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio mentor.

Datum

Potpis studenta

7 LITERATURA

7.1 KNJIGE

1. Andrijančić, I. (2005). *Poslovanje u vanjskoj trgovini*, Zagreb: Mikrorad d.o.o.
2. Gorenc, V., Schwank, F., Slakoper, Z. (1996). *Međunarodna pravila za kupoprodaje plaćanja i arbitraže*, Zagreb: RRIF
3. *Hrvatska enciklopedija*, Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža
Preuzeto s: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=63550> (16. srpnja 2020.).
4. Kolaković, M., Lazibat, T. (2004). *Međunarodno poslovanje u uvjetima globalizacije*, Zagreb: Sinergija
5. Matić, B. (2004). *Međunarodno poslovanje*, Zagreb: Sinergija

7.2 NASTAVNI MATERIJALI

1. Veleučilište Baltazar Zaprešić (n.d.) *Incoterms 2020*, preuzeto s: <https://baltazar.bak.hr/2019-2020/course/view.php?id=83> (04. rujna 2020.).

7.3 STRUČNI ČLANCI

1. Pavelić, H., Zelenika, D., Zelenika, R. (2002). Stručni članak. *Incoterms 2000 u kaleidoskopu vanjskotrgovinskog sustava*.
Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/25425> (15. srpnja 2020.).

7.4 ZNANSTVENI RADOVI

1. Zubović, A. (2005). Primjena trgovačkih običaja. Izvorni znanstveni članak, preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/8209> (26. kolovoza 2020.).

7.5 INTERNETSKI IZVORI

1. Carinska uprava (n.d.) *Povijest Carine*, Preuzeto s: <https://carina.gov.hr/djelokrug/povijest-carine/2787> (2. lipnja 2020.).
2. Course Hero (n.d.) *Kupoprodajni ugovor*, preuzeto s: <https://www.coursehero.com/file/p62ctae/NA-KRAJU-31-Kupoprodajni-ugovor-u-vanjskoj-trgovini-Kupoprodajni-ugovor-je/> (26. kolovoza 2020.).
3. CRO CERT (n.d.) *O Cro Certu*, preuzeto s: <https://cro-cert.hr/cro-cert> (26. kolovoza 2020.).

4. Državni inspektorat (n.d.) O inspektoratu, preuzeto s: <https://dirh.gov.hr/o-drzavnom-inspektoratu-9/9> (26. kolovoza 2020.).
5. DHL Freight (n.d.) *Incoterms 2010*, preuzeto s: <https://www.dhl.com/hr-hr/home/nasi-odjeli/teret/korisnicka-podrska/incoterms-2010.html> (7. kolovoza 2020.).
6. DHL Freight (n.d.) *Incoterms 2020*, preuzeto s: <https://www.dhl.com/hr-hr/home/nasi-odjeli/teret/korisnicka-podrska/incoterms-2020.html> (7. kolovoza 2020.).
7. HGK. (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://www.hgk.hr/hrvatska-gospodarska-komora/onama> (3. lipnja 2020.).
8. HGK (n.d.) *Hrvatski nacionalni odbor za Međunarodne trgovačke komore- ICC Hrvatska*, preuzeto s: <https://www.hgk.hr/icc-hrvatska/hrvatski-nacionalni-odbor-medunarodne-trgovacke-komore-icc-hrvatska> (3. lipnja 2020.).
9. HNB (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://www.hnb.hr/o-nama/funkcije-i-struktura/uloga> (6. lipnja 2020.).
10. Hrvatska enciklopedija (n.d.) *Svjetska trgovina*, preuzeto s: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=59132> (26. kolovoza 2020.).
11. Hrvatska enciklopedija (n.d.) *Špedicija*, preuzeto s: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=59831> (26. kolovoza 2020.).
12. HBOR (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://www.hbor.hr/naslovnica/hbor/o-nama/> (02. lipnja 2020.).
13. ICC (n.d.) *ICC- Svjetska poslovna organizacija*, preuzeto s: <http://www2.hgk.hr/icc/> (26. kolovoza 2020.).
14. ICC (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://iccwbo.org/about-us/> (2. kolovoza 2020.).
15. ICC (n.d.) *Povijest Incoterms pravila*, preuzeto s: <https://iccwbo.org/resources-for-business/incoterms-rules/incoterms-2020/> (2. kolovoza 2020.).
16. ICC (n.d.) *Revizija Incoterms 2020*, preuzeto s: <https://iccwbo.org/resources-for-business/incoterms-rules/what-are-the-key-changes-in-incoterms-2020/> (26. kolovoza 2020.).
17. ICC (n.d.) *Incoterms 2010*, preuzeto s: <https://iccwbo.org/resources-for-business/incoterms-rules/incoterms-rules-2010/> (26. kolovoza 2020.).
18. IEC (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://www.iec.ch/about/?ref=menu> (26. kolovoza 2020.).
19. ISO (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://www.iso.org/about-us.html> (26. kolovoza 2020.).
20. Karnet TIR (n.d.) *O Karnet TIR-u*, preuzeto s: <https://www.prometna-zona.com/tir-karnet/> (26. kolovoza 2020.).
21. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova (n.d.) *Gospodarske i financijske institucije*, preuzeto s: <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/gosp-fin-institucije/> (26. kolovoza 2020.).
22. Ministarstvo financija (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://mfin.gov.hr/o-ministarstvu/9> (20. srpnja 2020.).
23. Ministarstvo financija carinska uprava (n.d.) *EORI broj*; preuzeto s: <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/carinsko-zakonodavstvo/upute-3514/registracija-subjekata-eori/2486> (20. srpnja 2020.).
24. Ministarstvo financija carinska uprava (n.d.) *Djelokrug*, preuzeto s: <https://carina.gov.hr/o-upravi/djelokrug/3066> (26. kolovoza 2020.).

25. Optimarisk (n.d.) *Osiguranje*, preuzeto s: <http://optimarisk.hr/osiguranje-robe-u-prijevozu> (26. kolovoza 2020.).
26. Svjetska banka (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <https://www.worldbank.org/en/who-we-are> (15. lipnja 2020.)
27. Udruga Hrvatski izvoznici (n.d.) *O nama*, preuzeto s: <http://www.hrvatski-izvoznici.hr/nav/o-nama> (12. lipnja 2020.).
28. Udruga Hrvatski izvoznici (n.d.) *Aktivnosti*; preuzeto s: <https://www.hrvatski-izvoznici.hr/nav/aktivnosti> (26. kolovoza 2020.).
- Udruga Hrvatski izvoznici (n.d.) *Temeljni ciljevi djelovanja*, preuzeto s: <https://www.hrvatski-izvoznici.hr/nav/o-nama> (26. kolovoza 2020.).

ŽIVOTOPIS

Životopis

OSOBNNE INFORMACIJE

Egri Edita

📍 Maksimirska cesta 104 (Hrvatska)

☎ +385913939099 ✉

eeгри1996@gmail.com

RADNO ISKUSTVO

28/02/2018–15/10/2018

Prodajni agent u pozivnom centru
A1 (Hrvatska)

Prodaja A1 usluga i produljenje ugovornih obveza

01/04/2016–01/06/2016

Prodaja karata
Zagreb Eye (Hrvatska)

Prodaja karata za Zagreb Eye vidikovac, te davanje najosnovnijih informacija turistima o gradu Zagrebu.

01/09/2015–01/10/2015

Promocije
MPG (Hrvatska)

Promocije hrane i pića

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

01/09/2011–20/05/2015

Privatna umjetnička gimnazija (Hrvatska)

01/09/2017–danas

Veleučilište Baltazar Zaprrešić (Hrvatska)

Studentica treće godine usmjerenja poslovanje i upravljanje, smjer poslovna ekonomija i financije.

OSOBNNE VJEŠTINE

Materinski jezik hrvatski

Strani jezici

RAZUMIJEVANJE		GOVOR		PISANJE
Slušanje	Čitanje	Govorna interakcija	Govorna produkcija	

RAZUMIJEVANJE GOVOR PISANJE Slušanje Čitanje Govorna interakcija Govorna produkcija

A2

A2

A2

A2

A2

engleski	A2	A2	A2	A2	A2
C2					
C1	C1	C1	C1	njemački talijanski	

Stupnjevi: A1 i A2: Početnik - B1 i B2: Samostalni korisnik - C1 i C2: Iskusni korisnik
Zajednički europski referentni okvir za jezike

Komunikacijske vještine

Dobre komunikacijske vještine koje sam stekla nizom javnih izlaganja i putem prijašnjih poslova koji su se odnosili na izravnu komunikaciju sa ljudima.

2/10/19

© Europska unija, 2002-2019 | <http://europass.cedefop.europa.eu>

Stranica 1 / 2

Životopis

Egri Edita

Digitalne

SAMOPROCJENA				
Obrada informacija	Komunikacija	Stvaranje sadržaja	Sigurnost	Rješavanje problema
Samostalni korisnik	Samostalni korisnik	Temeljni korisnik	Temeljni korisnik	Temeljni korisnik

[vještine Digitalne vještine - Tablica za samoprocjenu](#)

SAMOPROCJENA Obrada informacija Komunikacija Stvaranje sadržaja Sigurnost Rješavanje problema Samostalni korisnik Samostalni korisnik Temeljni korisnik Temeljni korisnik Temeljni korisnik Digitalne vještine - Tablica za samoprocjenu u DODATNE INFORMACIJE

Konferencije Inspire me konferencija

Volontiranje Volontiranje za Terry Fox run dva puta na prodaji majica.

Glazbeno obrazovanje Pohađala sam osnovnu glazbenu školu gdje sam učila svirati klavir i bubnjeve, te sam kratko u toj istoj glazbenoj školi išla na solo pjevanje. U kasnijim godinama sam pjevanje usavršavala u školi Husar i Tomčić, te sam jednu godinu pjevala u zboru Pravnog fakulteta Capella juris.